

CHARLES
DICKENS

A Christmas
Carol
bewerkt door
Serge Simonart

B&L Borgerhoff &
Lamberigts

SCROOGE EN
KLEINE TIM

Ik heb in dit spookachtige boekje geprobeerd om de ziel van een nobel streven te verwoorden. Ik hoop dat noch de lezer, noch de kerstsfeer, noch ik daar nadeel van ondervinden. Moge dit verhaal prettig rondspoken in uw huis, zonder dat iemand voortijdig ophoudt met lezen.

Uw trouwe vriend en
dienaar CHARLES DICKENS
December 1843

Charles Dickens

Wie sinds 1843 op deze planeet 'vrolijk kerstfeest' zegt, beseft niet dat hij feitelijk Charles Dickens citeert. Als één boek aanspraak kan maken op de eretitel van ultiem kerstverhaal, dan wel *A Christmas Carol*. Het is een tijdloos en universeel verhaal: 177 jaar nadat het werd geschreven hebben de impact en de boodschap ervan nog niets aan kracht ingeboet.

Op kerstavond wordt de zure misantroop Ebenezer Scrooge bezocht door de geest van zijn overleden zakenpartner Jacob Marley, die Scrooge waarschuwt: beter je leven, wees minder vrek en meer weldoener, of het zal je berouwen! Maar de gierige antiheld

Scrooge is hardleers en koppig: vriendschap en gezelligheid vindt hij tijdverspilling, gul delen lijkt hem waanzin, naastenliefde en liefdadigheid acht hij absurd. Misschien is Scrooge wel de meest tragische figuur van onze kapitalistische maatschappij: een inhalige geldwolf die manisch streeft naar rijkdom, om daar vervolgens níét van te genieten omdat geld uitgeven hem haast fysiek pijn doet.

De drie geesten van Kerstmis in het verleden, in het heden en in de toekomst tonen de stuurse brompot een menselijk alternatief en wijzen hem op de consequenties van zijn wangedrag, in scènes die een generale repetitie lijken voor de dag des oordeels. Voor de ultieme egoïst Scrooge wordt dit de kerst van de laatste kans: hij moet nu zijn leven beteren en eindelijk de kerstgedachte omhelzen, of hij is voor eeuwig verdoemd...

Geheel in overeenstemming met de kerstgedachte heeft *A Christmas Carol* een triomfantelijk, vreugdevol happy end en een schaamteloos positieve, moralistische boodschap: verbeter de wereld, begin bij jezelf, open je hart en word een gever. Op de valreep bekeert Scrooge zich: hij transformeert van een kil, nors, sociaal en materialistisch cynicus tot een grootmoedig altruïst die het leven en de medemens omhelst.

A Christmas Carol biedt een uniek en benijdenswaardig vertelstandpunt, iets wat we allemaal wel eens zouden willen kunnen: vanuit vogelperspectief neerkijken op, en een inzicht krijgen in, sleutelmomenten van ons leven. Dit is een spannend, warmhartig, ontroerend en vooral anticynisch kerstverhaal, ideaal om (uit voor) te lezen tijdens de donkere dagen voor Kerstmis. In deze

bladzijden sneeuwt het doorlopend, suist de gasverlichting en is de warme gloed van een haardvuur altijd voelbaar. En de échte boodschap van dit bijbeltje is: Kerstmis is niet enkel een feest, het is een genereuze levenshouding die je het hele jaar door moet uitdragen.

Je moet de wereld beter achterlaten dan je haar vond. Zeker niet alle schrijvers mogen beweren dat ze dat deden. Charles Dickens wél. *A Christmas Carol* is een van die zeldzame boeken die tegelijk sprookje, parabel en levensmotto zijn. Zelfs Dickens' grootste concurrent Thackeray noemde het boek 'een zegen voor de mensheid'. En een kardinaal oreerde dat 'dit boekje meer goeds heeft voortgebracht dan alle preken op alle kansels ter wereld'. Scrooge groeide uit tot een universeel archetype, en kleine Tim belichaamt de onschuld. Het spreekt ook boekdelen dat, toen Charles Dickens in 1870 overleed, kinderen in heel Engeland aan hun vaders vroegen: '*Daddy, does that mean there won't be Christmas anymore?*'

Scrooge en kleine Tim is een eigentijdse bewerking van *A Christmas Carol*, met respect voor het origineel. Dickens' meesterwerkje wordt met zorg en liefde uitgegeven als een juweeltje dat een facsimile lijkt van een prachtig boek uit 1843, zodat het niet misstaat onder de kerstboom, en in de hoop dat *the immortal* Charles Dickens ergens goedkeurend glimlacht.

SERGE SIMONART
December 2020

arley was zo dood als een pier, zoveel was zeker. Zijn overlijdensakte werd getekend door de dokter, de pastoor, de begrafenisondernemer en door Scrooge, die meer dan dertig jaar lang zijn zakenpartner was geweest. Dertig lucratieve jaren. Dertig jaren van angels en valstrikken verstoppen in de kleine lettertjes van contracten. Dertig jaren van profiteren van het ongeluk van anderen, van elke kans uitbuiten om uit andermans ongeluk voordeel te persen. Dertig jaren waarin hij zijn geweten had bedolven onder een stapel gouden muntstukken.

Scrooge was erger dan een egoïst: hij was een eenzaat, een vreugdeloze, sluwe, inhalige, gierige, hardvochtige, klauwende zondaar die alles zag in termen van geld en winst en macht, en niets in termen van mededogen of vrijgevigheid.

In hem was het altijd kil en koud, alsof hij winterkou niet onderging maar zelf uitstraalde. Het vroom in Scrooges hart, voor zover hij de klomp ijs in zijn borststreek een hart kon noemen. Scrooge was zo'n kille man dat ijspegels aan het brandende hout van

het haardvuur begonnen te groeien als hij de kamer binnenkwam. Hij droeg zijn vrieskou overal met zich mee, in alle seizoenen: zomerse warmte verhitte hem niet, winterse kou verkleumde hem amper, zelfs stortregen en hagelbuien hadden geen enkel effect op hem. Zijn innerlijke winter had door de jaren heen zijn oude gelaatstrekken verstijfd, zijn wangen gerimpeld, zijn lippen verdund en verhard en blauw dooierd. Omdat hij zelden sprak en al helemaal nooit vrolijk of luchtig, waren zijn stembanden verdroogd en gehard. Het geluid dat hij voortbracht was zelden meer dan een nijdig krassen en schimpen dat nog het meest leek op een gure, snerpande ijswind.

Veel verdriet had Scrooge om het overlijden van Marley niet gevoeld. Hij zag diens dood als een noodzakelijk offer om hem baas en eigenaar van de hele zaak te maken. Scrooge was niet alleen de enige vriend van Marley—als je hun zakelijke verstandhouding al vriendschap kon noemen—, hij was ook Marleys enige erfgenaam, dus al het geld dat Marley had verdiend belandde als vanzelf in de handen van Scrooge. Toch had Scrooge de naam van zijn dode compagnon niet laten verwijderen boven de deur: je wist maar nooit of een of andere vage kennis uit Marleys verleden uit sentiment verder zaken zou doen met Scrooge & Marley. Er waren mensen geweest die Scrooge aanspraken als ‘meneer Marley’, en meestal liet Scrooge begaan—als ze maar betaalden, als hij hun maar wat centen lichter kon maken!

Die dag was het bijtend koud en mistig. Als hij even naar buiten durfde te kijken—want naar buiten kijken

was tijdverlies en dat kostte geld, had Scrooge hem al vaak toegebeten—zag Bob Cratchit, de assistent van Scrooge, hoe voorbijgangers rilden en met hun voeten stampten en in hun handen bliezen in een poging om hun verkleumde lichaam een beetje op te warmen. De winkels hadden hun etalage versierd met takjes hulst, groen van dennenbomen, fruit en papieren slingers in rood, zilver en goud. Het was een feestelijk, ja zelfs glorieus schouwspel. De oranje gloed van de gaslampen kleurde de bleke gezichten van voorbijgangers met een rode blos.

Bob Cratchit had honger. Hij dacht aan de burge-meester op het stadhuis, wiens koks en butlers op dit moment de laatste hand legden aan een riant, overvloedig feestmaal. En aan zijn buurman, de kleermaker, die vanochtend had aangekondigd dat hij voor zijn familie een enorme kerstpudding zou bereiden, met alles erop en eraan. Hij zou zelfs duur vlees serveren!

Big Ben, de grote stadsklok, had pas drie uur geslagen, maar het was al bijna donker. Die hele dag had enkel breekbaar en krachteloos zonlicht geschinen. In alle kantoren van de straat brandden kaarsen, als rossige vegen op de donkere lucht. De mist leek door het sleutelgat te sijpelen en was zo dik dat de gebouwen aan de overkant van het smalle steegje spookachtige gestalten leken.

Heel het jaar door vroom het in het kantoor van Scrooge, zuinig als hij was op kolen en hout. En zelfs met Kerstmis moest zijn personeel werken in de vrieskou. Op de dunne ruiten stonden ijsbloemen. De arme Bob Cratchit was verkleumd tot op het bot. Hij

moest die dag zakelijke correspondentie overschrijven en corrigeren, en moest zijn linkerhand de hele dag om de inktpot klemmen om te voorkomen dat de inkt zou bevriezen. In Scrooge dooide het enkel als hij weer eens iemand had uitgewrongen en hij kwijlend zijn woekerwinst telde.

Zelfs op kerstavond zat Scrooge nog zijn geld te tellen in het kantoor waar hij al bijna veertig jaar goedgelovige klanten ontving. Hij had de deur van zijn kantoor op een kier laten staan, zodat hij vanuit z'n ooghoek kon zien of Bob Cratchit zich wel uit de naad werkte in het kleine berghok naast de voordeur. Het kachelkje dat de ruimte moest verwarmen was zo klein dat het vuur erin uit slechts één kooltje leek te bestaan. En het was Scrooge die de kolen beheerde: de zak kolen stond naast zijn bureau, en elke keer dat Cratchit enkele kooltjes kwam scheppen omdat de kachel dreigde uit te gaan, keek Scrooge hem aan alsof hij werd bestolen. Scrooge telde het aantal kolen, en als Bob Cratchit er meer dan het absolute minimum wilde nemen, noteerde Scrooge dat meteen en trok hij de extra kolen af van Bobs maandloon. Dat gold ook voor het verbruik van kaarsen. Eén kaars, om precies te zijn. Dat volstond volgens Scrooge ruimschoots om, zelfs op donkere winterdagen, het werkblad te verlichten.

Zijn neef Fred stapte vrolijk en gezwind het kantoor van Scrooge binnen, maar zijn feestelijke begroeting 'Ik wens u een vrolijk kerstfeest, oom Scrooge!' werd onmiddellijk ondergesneeuwd door Scrooges botte, venijnige antwoord: 'Kerstmis? Bah! Onzin!'

'Kerstmis onzin?! Dat kunt u toch niet menen, beste oom?!' De neef zag tot zijn verbazing dat zijn adem wolkjes vormde terwijl hij sprak. Man, wat was het hier koud!

'Toch wel! Waarom zou jij trouwens Kerstmis vrolijk of prettig noemen? Je hebt amper geld!'

'Maar oom Scrooge, welk recht hebt u om zo somber en knorrig te zijn? U bent immers rijk! Kerstmis is het toppunt van gezelligheid! Kom toch bij ons dineren, dan kunnen we verbroederen en samen vieren! Da's toch beter dan mopperen...'

'Geen sprake van! Wat kan ik anders dan mopperen in een dolgedraaide wereld waar mensen feesten ook al hebben ze geen geld om de rekening te betalen? Wat heb je trouwens aan een feest dat geld kost?! Wat is Kerstmis anders dan een dag waarop je weer een jaar ouder bent maar geen cent rijker? Als ik het voor het zeggen had, dan zou ik iedere zot die als een kip zonder kop loopt te ijlen over hoe vrolijk Kerstmis wel is, laten gaarkoken samen met de pudding en hem vervolgens laten begraven met zo'n ridicul takje hulst door zijn hart! Kerstmis is het toppunt van flauwekul! Onzin is het! Tot genoegen.'

'Maar, oom...!'

'Neef! Vier jij Kerstmis op jouw manier en laat mij het op mijn manier doen—niét!'

'Ik snap u niet,' zuchtte Fred uit het lood geslagen. Maar daarna vond hij de weg naar zijn eigen vrolijke stemming terug en zei: 'Ik verzeker u dat ik elk jaar Kerstmis ervaar als een goede, warme, aangename en vriendelijke tijd, een tijd van vergeving en liefdadigheid, een tijd waarin iedereen zijn hart opent en zich